

Brussel, 30 november 2018

Advies 2018/17

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Actieplan Sociale fraudebestrijding 2019

Het Comité brengt een positief advies uit over het actieplan 2019 ter bestrijding van de sociale fraude. Het stelt immers met tevredenheid vast dat heel wat van de aanbevelingen die het ABC in het recente verleden formuleerde ter voorkoming en bestrijding van misbruik in het sociaal statuut van de zelfstandige, een vertaling hebben gekregen in de doelstellingen en concrete initiatieven die in het actieplan 2019 worden vooropgesteld.

Het Comité stelt wel vast dat voor wat betreft de bestrijding van het sociaal misbruik in het zelfstandigenstelsel, de doelstellingen van het actieplan 2019 verregaander en ruimer van opzet zijn dan de bestaande initiatieven om sociaal misbruik in het stelsel op te sporen, te verhinderen of te sanctioneren. Het merkt op dat het RSVZ bijkomende financiële middelen zal moeten ontvangen om de maatregelen te kunnen verwezenlijken die in het actieplan zijn opgenomen. Zo niet zal het voor de instelling onhaalbaar zijn om zich te engageren voor de bijkomende inspanningen die het actieplan 2019 van de instelling vergt.

Het Comité neemt ook kennis van het uittreksel uit de begrotingsnotificaties van 28 september 2018 dat is opgenomen in het actieplan. Het Comité zal binnenkort een advies uitbrengen over de maatregelen opgenomen in deze notificaties maar wijst er in tussentijd op dat het RSVZ deze, zonder andere dan de voorziene extra begrotingsmiddelen, slechts gedeeltelijk zal kunnen uitvoeren, met gevolgen voor de geraamde opbrengsten.

De vertegenwoordigers van de minister van zelfstandigen verwelkomen het positief advies en begrijpen dat het voor het RSVZ niet altijd eenvoudig is om met de beschikbare middelen de vele opdrachten kwaliteitsvol uit te voeren. Zij zijn echter van mening dat dit niet onmogelijk is. De bestrijding van de sociale fraude is een prioriteit van de regering die ten uitvoer wordt gelegd in nauwe samenwerking met de verschillende inspectiediensten. Het is dan ook ontoonbaar dat eveneens op vlak van het sociaal statuut van de zelfstandigen alles geïmplementeerd wordt, zodat het daarin niet achterblijft.

Het Actieplan Sociale fraudebestrijding 2019 wordt voor advies aan het Comité voorgelegd.

1 Actieplan Sociale fraudebestrijding 2019

Het Actieplan Sociale fraudebestrijding 2019 is het resultaat van een overleg tussen de sociale inspectiediensten, de arbeidsauditeurs, de sociale partners en de regering. Het omvat 5 strategische doelstellingen voor sociale fraudebestrijding (lagere lasten op arbeid, eenvoudiger wetgeving en administratieve vereenvoudiging, hogere pakkans, meer slagkracht voor de sociale inspectiediensten en grensoverschrijdende sociale fraude) die vertaald worden in 68 acties op nationaal en internationaal vlak.

2 Acties die specifiek op de zelfstandigen zijn gericht

De hieronder voorgestelde acties hebben specifiek betrekking op de zelfstandigen.

2.1 Actie 15: Controles gericht op de opsporing van economische uitbuiting

In 2019 zal de RSZ-inspectiedienst 100 gerichte controles organiseren in sectoren die een risico vertonen op economische uitbuiting van buitenlandse werkkrachten (mensenhandel). Deze activiteiten zullen worden uitgevoerd in nauw overleg met het RSVZ, het TSW en de gerechtelijke overheden. In het bijzonder zal ook meer aandacht worden besteed aan de daadwerkelijke verwijzing van gedetecteerde slachtoffers naar de erkende opvangcentra voor slachtoffers van mensenhandel.

2.2 Actie 20: Strijd tegen niet-aangegeven arbeid bij zelfstandigen

De strijd tegen de niet-aangegeven arbeid is een van de prioriteiten in de strijd tegen de sociale fraude. Overeenkomstig zijn Bestuursovereenkomst 2019-2021 zal het RSVZ:

- de klachten via het Meldpunt Eerlijke Concurrentie onderzoeken en opvolgen;
- de klachten die rechtstreeks naar het RSVZ worden verstuurd, behandelen.

De doelstelling is dat het RSVZ 80% van de ontvangen klachten binnen een termijn van 180 dagen behandelt vanaf hun datum van ontvangst op het RSVZ.

2.3 Actie 21: Persoonlijke ontmoeting met de personen die bij de aansluiting bij een socialeverzekeringsfonds een attest van aansluiting vragen – sociale bijdragen zelfstandigen

Personen die een specifiek aansluitingsattest vragen om het verblijfsrecht te bekomen, vereisen bijzondere aandacht. Bijgevolg zal het RSVZ onder deze groep i) de personen identificeren die een specifieke coaching nodig hebben inzake rechten en verplichtingen en ii) de personen identificeren die zich in een bijzonder risicovolle fraudesituatie bevinden, om deze personen te ontmoeten. Deze contacten hebben een dubbel doel: zij zullen het mogelijk maken om deze personen te coachen over hun rechten en verplichtingen en sneller verdachte situaties op te sporen. Bij vaststelling van misbruik zal er repressief kunnen worden opgetreden.

2.4 Actie 22: Strijd tegen de fictieve aansluitingen in het statuut van de zelfstandigen

In samenwerking met de socialeverzekeringsfondsen zal het RSVZ zijn actie tegen de fictieve aansluitingen voortzetten¹. De doelstelling is om 80 % van de dossiers die door de socialeverzekeringsfondsen worden doorgestuurd betreffende de niet-Belgische Europese

¹ D.w.z. personen die zich aansluiten zonder dat zij werkelijk een beroepsactiviteit uitoefenen, dit teneinde onrechtmatig een verblijfsrecht van langer dan 3 maanden en/of sociale uitkeringen te verkrijgen.

aangesloten die het specifiek attest van aansluiting met het oog op hun inschrijving bij de gemeente hebben aangevraagd, af te handelen binnen een termijn van 1 jaar.

2.5 Actie 23: Opsporing en onderzoek van schijnaansluitingen in het statuut van de zelfstandigen (gegevensuitwisseling RSZ)

In het kader van de operationalisering van het Protocol schijnstatuut dat het RSVZ en de RSZ in 2018 hebben afgesloten, zal het RSVZ het onderzoek van de potentiële schijnaansluitingen voortzetten. Binnen een termijn van 30 dagen (te tellen vanaf de afsluiting van het onderzoek) zal het RSVZ aan de RSZ alle dossiers overdragen waarvoor de directie ECL schijnaansluitingen in het statuut van de zelfstandigen heeft vastgesteld (met uitzondering van de dossiers die bestemd zijn voor het arbeidsauditoraat).

2.6 Actie 29: Onderzoeken bij uitkeringsgerechtigden op basis van definitieve beslissingen RSZ inzake niet onderwerping statuut werknemers (werkloosheid- en arbeidsongeschiktheidsuitkering)

Naar aanleiding van een beslissing van de RSZ tot niet-onderwerping, kan het dat een periode van tewerkstelling niet langer kan beschouwd worden als een periode van tewerkstelling in het kader van een aanvraag tot werkloosheid- of tot ziekte-uitkering. In 2019 zal de RSZ de beslissingen tot niet-onderwerping aan de sociale zekerheid als werknemer binnen een termijn van 30 dagen, te rekenen vanaf de datum van de beslissing, doorsturen aan de RVA en het RIZIV, teneinde de invloed ervan op het recht op deze uitkeringen na te gaan.

Het RSVZ zal in 2019 de gesprekken opstarten met de betrokken sociale (inspectie)diensten om een gelijkaardig beleid en controleprocedure m.b.t. de beslissingen tot niet-onderwerping uit te werken.

2.7 Actie 56: Strijd tegen grensoverschrijdende fraude: sectorspecifieke aanpak Limosa – zelfstandigen

De algemene meldingsplicht (Limosa-aangifte) voor zelfstandigen werd op vraag van Europa beperkt tot sommige risicogevoelige sectoren (werken in onroerende staat, vleessector en bewakingssector). In dit kader zal het RSVZ de cijfers opvolgen die betrekking hebben op inbreuken van zelfstandigen per sector (dankzij datamining en datamatching). Er zullen 600 verdachte situaties (verdachte A1 of afwezigheid A1) worden geanalyseerd en opgevolgd.

2.8 Actie 64: Uitwerking van een kader rond grensoverschrijdende invordering van socialezekerheidsbijdragen en terugvordering van socialezekerheidsuitkering

Wanneer het zendland akkoord is met de intrekking van een A1-attest en de betrokken werknemer/zelfstandige aangegeven moet worden aan de Belgische sociale zekerheid, dringt zich de vraag op hoe de socialezekerheidsbijdragen kunnen aangegeven en betaald worden aan de RSZ of aan het RSVZ (afhankelijk van het statuut van de persoon). Een methodologie

van grensoverschrijdende invordering van de sociale bijdragen en van terugvordering van uitkeringen moet dus worden uitgewerkt tegen eind 2019.

3 Advies van het ABC

Het Comité brengt een positief advies uit over het actieplan 2019 ter bestrijding van de sociale fraude. Het stelt immers met tevredenheid vast dat heel wat van de aanbevelingen die het ABC in het recente verleden formuleerde ter voorkoming en bestrijding van misbruik in het sociaal statuut van de zelfstandige, een vertaling hebben gekregen in de doelstellingen en concrete initiatieven die in het actieplan 2019 worden vooropgesteld.

Dit geldt in de eerste plaats voor wat betreft de strijd tegen de fictieve aansluitingen (actie 22). Het Comité is tevreden dat onverminderd zal worden ingezet op de bestrijding van deze problematiek en dat verder werk wordt gemaakt van de geïntegreerde aanpak ervan. In zijn verslagen 2016/04 en 2017/04², benadrukte het Comité immers telkens dat deze strijd slechts doeltreffend kan zijn als de andere betrokken instellingen (Dienst Vreemdelingenzaken, gemeenten, OCMW, Famifed) een passend gevolg geven aan de beslissingen tot schrapping die door het RSVZ worden genomen. Het Comité meent dan ook dat de versterking van het overleg en de samenwerking die in het actieplan 2019 worden vooropgesteld tussen de verschillende inspectiediensten en de andere relevante actoren, in dit kader van cruciaal belang zijn. Voorts is de persoonlijke coaching van personen die een specifiek aansluitingsattest vragen, volgens het Comité een waardevolle piste in het streven om de problematiek van de fictieve aansluitingen op een meer preventieve manier het hoofd te bieden. Tot slot wijst het Comité voor wat de fictieve aansluitingen betreft, nogmaals op het belang van een goede informatie- en gegevensverzameling en -uitwisseling. Deze zijn immers een noodzakelijke voorwaarde voor de uitbouw van databanken die - met het oog op de detectie van sociaal misbruik - kunnen aangewend worden voor een doorgedreven datamining. Het Comité is dan ook blij met elk van de voorgestelde acties die moeten bijdragen tot de (verdere) uitbouw van databanken en de (verdere) ontwikkeling van dataminingprocessen.

In het actieplan 2019 ziet het Comité ten tweede ook de aanbevelingen vertaald die het in zijn verslag 2016/05 over grensoverschrijdende zelfstandige activiteit deed. Daarin vroeg het Comité onder andere dat meer werk zou gemaakt worden van een betere internationale samenwerking, een verkenning van de mogelijkheden tot grensoverschrijdende invordering van (achterstallige) sociale bijdragen en (verplichte) gegevensuitwisseling en informatiedoorstroming op Europees niveau. Het Comité constateert met tevredenheid dat deze elementen als aandachts- of actiepunten zijn opgenomen in het actieplan.

Het Comité stelt vast dat met het actieplan 2019 in de derde plaats wordt tegemoet gekomen aan de vraag die het formuleerde in zijn advies 2018/08³ over de Limosaverplichting voor zelfstandigen, om de fraudegevoeligheid van activiteitsectoren te objectiveren en monitoren aan de hand van cijfergegevens. Het Comité onderstreept in dit verband opnieuw het belang van

² Verslag ABC 2017/04 'Evaluatie van de nieuwe AFA-procedure', 28 september 2017.

³ Advies ABC 2018/08 'Limosaverplichting zelfstandigen: definitie van de risicosectoren', 24 Mei 2018.

systematische gegevensverzameling, van de uitbouw van databanken en van de kruising van gegevens, om de aard, de frequentie en de evolutie van de sociale fraude in kaart te brengen en regelmatig op te volgen. Het is volgens het Comité bijgevolg noodzakelijk dat ook dit aspect een onderdeel vormt van het ruimere streven om de gegevensverzameling in het kader van de fraudebestrijding verder uit te breiden, te verbeteren, te uniformiseren en te digitaliseren.

Het Comité stelt tot slot vast dat voor wat betreft de bestrijding van het sociaal misbruik in het zelfstandigenstelsel, de doelstellingen van het actieplan 2019 verregaander en ruimer van opzet zijn dan de bestaande initiatieven om sociaal misbruik in het stelsel op te sporen, te verhinderen of te sanctioneren. In het licht van de eerlijke concurrentie onderschrijft het Comité weliswaar een ruime en doorgedreven aanpak van sociale fraude, maar het wijst er terzelfdertijd op dat de implementatie van dergelijk anti-fraudebeleid de nodige investeringen en dus financiering veronderstelt. Voor de sociale fraudebestrijding in het zelfstandigenstelsel betekent dit concreet dat het RSVZ bijkomende financiële middelen zal moeten ontvangen om de maatregelen te kunnen verwezenlijken die in het actieplan zijn opgenomen. Zonder additionele financiering acht de instelling het onhaalbaar om zich te engageren voor de bijkomende inspanningen die het actieplan 2019 van de instelling vergt.

Het Comité neemt ook kennis van het uittreksel uit de begrotingsnotificaties van 28 september 2018 dat is opgenomen in het actieplan. Het bijkomende netto rendement van de in dit uittreksel opgenomen maatregelen, wordt voor 2019 geraamd op 100 miljoen EUR. Het Comité zal binnenkort een advies uitbrengen over deze maatregelen. In tussentijd wijst het er reeds op dat het RSVZ, zonder andere dan de voorziene extra begrotingsmiddelen, deze maatregelen slechts gedeeltelijk zal kunnen uitvoeren, met gevolgen voor de opbrengsten.

De vertegenwoordigers van de minister van zelfstandigen verwelkomen het positief advies van het Comité en begrijpen dat het voor het RSVZ niet altijd eenvoudig is om met de beschikbare middelen de vele opdrachten kwaliteitsvol uit te voeren. Zij zijn echter van mening dat dit niet onmogelijk is. De bestrijding van sociale fraude is een prioriteit van de regering die ten uitvoer wordt gelegd in nauwe samenwerking met de verschillende inspectiediensten. Het is dan ook ontoonbaar dat eveneens op vlak van het sociaal statuut van de zelfstandigen alles geïmplementeerd wordt, zodat het daarin niet achterblijft.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 30 november 2018,

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter

